

Zaak T-174/00

Biret International SA tegen Raad van de Europese Unie

**„Stoffen met hormonale werking — Richtlijn 88/146/EEG —
Beroep tot schadevergoeding — Verjaring”**

Arrest van het Gerecht (Eerste kamer) van 11 januari 2002 II- 21

Samenvatting van het arrest

1. *Procedure — Inleidend verzoekschrift — Vormvereisten — Identificatie van voorwerp van geschil — Sammiere uiteenzetting van aangevoerde middelen — Beroep tot vergoeding van door gemeenschapsinstelling veroorzaakte schade*
(Statuut-EG van het Hof van Justitie, art. 19 en 46; Reglement voor de procesvoering van het Gerecht, art. 44, lid 1, sub c)
2. *Beroep tot schadevergoeding — Voorwerp — Vordering tot vergoeding van aan Gemeenschap toe te schrijven schade — Uitsluitende bevoegdheid van gemeenschapsrechter*
[EG-Verdrag, art. 215, tweede alinea (thans art. 288, tweede alinea, EG)]

3. *Beroep tot schadevergoeding — Verjaringstermijn — Aanvang — In aanmerking te nemen datum*
[EG-Verdrag, art. 215, tweede alinea (thans art. 288, tweede alinea, EG); Statuut-EG van het Hof van Justitie, art. 43 en 46]
4. *Gemeenschapsrecht — Beginselen — Gewettigd vertrouwen — Richtlijn die gebruik van bepaalde stoffen met hormonale werking in veehouderij verbiedt — Schending — Geen*
(Richtlijn 88/146 van de Raad)
5. *Internationale overeenkomsten — Overeenkomst tot oprichting van Wereldhandelsorganisatie — GATT van 1994 — Rechtstreekse werking — Geen — Onmogelijkheid om WTO-overeenkomsten in te roepen om wettigheid van gemeenschapshandeling te betwisten of beroep tot schadevergoeding te funderen — Uitzonderingen — Gemeenschapshandeling die uitvoering ervan beoogt te verzekeren of uitdrukkelijk en specifiek daarnaar verwijst*
(Algemene Overeenkomst betreffende tarieven en handel van 1994)

1. Volgens artikel 19 van het Statuut van het Hof van Justitie, dat ingevolge artikel 46 van dit Statuut van toepassing is op de procedure voor het Gerecht, en artikel 44, lid 1, sub c, van het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht, moet elk verzoekschrift het voorwerp van het geschil en een summier uiteenzetting van de aangevoerde middelen bevatten. Deze aanduiding moet voldoende duidelijk en nauwkeurig zijn om de verweerder in staat te stellen zijn verweer voor te bereiden, en om het Gerecht in staat te stellen, in voorkomend geval zonder nadere gegevens, uitspraak te doen op het beroep. Om de rechtszekerheid en een goede rechtsbedeling te waarborgen, wordt voor de ontvankelijkheid van een beroep geëist dat de wezenlijke elementen, feitelijk en rechtens, waarop het beroep is gebaseerd, op zijn minst summier, maar coherent en begrijpelijk zijn weergegeven in de tekst van het verzoekschrift zelf. Om aan deze vereisten te voldoen moet een beroep tot vergoeding van de door een gemeenschapsinstelling veroorzaakte

schade bevatten: de gegevens die het mogelijk maken te bepalen welke gedraging verzoeker aan de instelling verwijt, de redenen waarom verzoeker meent dat er tussen die gedraging en de gestelde schade een oorzakelijk verband bestaat, en de aard en de omvang van die schade.

(cf. punt 31)

2. Wanneer in het kader van een beroep tot schadevergoeding de onrechtmatige gedraging niet uitgaat van een nationaal orgaan, doch van een instelling van de Gemeenschap, is de schade die eventueel zou kunnen zijn ontstaan ten gevolge van de uitvoering van de gemeenschapsregeling door de nationale autoriteiten, die over geen enkele beoordelingsmarge beschikten, toe te rekenen aan de Gemeenschap. Aangezien de gemeenschapsrechter bij uit-

sluiting bevoegd is om krachtens artikel 215 van het Verdrag (thans artikel 288 EG) kennis te nemen van geschillen inzake de vergoeding van dergelijke schade, zouden de nationale rechtsmiddelen ipso facto particulieren die zich door de handelingen van de gemeenschapsinstellingen geschaad achten, geen doeltreffende bescherming van hun rechten kunnen bieden.

zij de tijdens latere periodes ontstane rechten beïnvloedt.

(cf. punten 38, 41)

(cf. punten 33-34)

3. De verjaringstermijn van de vorderingen tegen de Gemeenschap inzake niet-contractuele aansprakelijkheid bedoeld in artikel 43 van het Statuut van het Hof van Justitie, dat ingevolge artikel 46 van dit Statuut van toepassing is op de procedure voor het Gerecht, kan niet ingaan voordat aan alle voorwaarden voor het ontstaan van de schadevergoedingsplicht is voldaan, en in het bijzonder, in gevallen waarin de aansprakelijkheid uit een normatieve handeling voortvloeit, voordat de schadelijke gevolgen van die handeling zich hebben voorgedaan.

Wanneer de schade niet in één keer is veroorzaakt, maar dag na dag over een bepaalde periode bleef voortduren wegens het van kracht blijven van een onwettige handeling, strekt de verjaring van artikel 43 van het Statuut van het Hof zich, naar gelang van de datum van de stuitingshandeling, uit over de periode die meer dan vijf jaar vóór die datum is gelegen, zonder dat

4. Richtlijn 88/146 waarbij het gebruik van bepaalde stoffen met hormonale werking in de veehouderij wordt verboden, heeft het gewettigd vertrouwen van de marktdeelnemers, die door het verbod op het gebruik van de hormonen werden getroffen, niet geschonden. Wegens de verschillen tussen de beoordelingen mochten deze marktdeelnemers immers niet verwachten dat een verbod op de toediening van de betrokken stoffen aan dieren uitsluitend op wetenschappelijke gegevens kon worden gebaseerd.

De omstandigheid dat de lidstaten richtlijn 88/146 eventueel niet hebben toegepast, kan niet worden gelijkgesteld met een gedraging van de Raad die bij de marktdeelnemers een gewettigd vertrouwen had kunnen wekken. Bovendien was die niet-toepassing duidelijk in strijd met de krachtens het Verdrag op de lidstaten rustende verplichtingen, meer in het bijzonder met de verplichtingen die hun bij die richtlijn waren opgelegd. Niemand kan een gewettigd vertrouwen in de handhaving van een onwettige situatie hebben, en evenmin kan een dergelijk vertrouwen worden gebaseerd op een

eventueel tekortschieten van de lidstaten bij de uitvoering en de daadwerkelijke toepassing van een richtlijn van de Raad.

Ten slotte mogen de marktdeelnemers niet vertrouwen op de handhaving van een bestaande situatie die in het kader van de beoordelingsvrijheid van de gemeenschapsinstellingen kan worden gewijzigd. Hieruit volgt a fortiori, dat deze marktdeelnemers niet mogen vertrouwen op een toekomstige, hypothetische wijziging van de wetgeving, met name op een gebied als dat van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, waar elke wetswijziging wegens haar potentiële gevolgen voor de volksgezondheid afhangt van onvoorzienbare ontwikkelingen van de wetenschappelijke kennis en van ingewikkelde afwegingen die door de wetgever moeten worden verricht.

(cf. punten 50, 54-55)

5. De WTO-overeenkomst en de bijlagen erbij evenmin als de regels van de GATT van 1947 behoren in beginsel, gelet op de aard en de opzet ervan tot de normen waaraan het Hof en het Gerecht de handelingen van de instel-

lingen toetsen krachtens artikel 173, eerste alinea, van het Verdrag (thans, na wijziging, artikel 230, eerste alinea, EG), en zijn niet van dien aard dat zij voor particulieren rechten in het leven roepen waarop dezen zich in rechte kunnen beroepen, en eventuele schending ervan kan dus niet tot de niet-contractuele aansprakelijkheid van de Gemeenschap leiden. Slechts ingeval de Gemeenschap uitvoering heeft willen geven aan een in het kader van de WTO aangegane bijzondere verplichting, of indien de gemeenschapshandeling uitdrukkelijk naar specifieke bepalingen van de WTO-overeenkomsten verwijst, dient de gemeenschapsrechter de wettigheid van de betrokken gemeenschapshandeling aan de WTO-regels te toetsen. Aangezien de richtlijnen 81/602 en 88/146, waarbij het gebruik van bepaalde stoffen met hormonale werking in de veehouderij wordt verboden, een aantal jaren vóór de inwerkingtreding van de Overeenkomst inzake sanitaire en fytosanitaire maatregelen, een van de WTO-overeenkomsten, zijn vastgesteld, kunnen zij logischerwijs geen uitvoering geven aan een in het kader van deze overeenkomst aangegane bijzondere verplichting noch uitdrukkelijk naar een aantal bepalingen daarvan verwijzen.

(cf. punten 61, 63-64)